

बलेफी गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ६

संख्या: ३

मिति: २०७९/११/२५

भाग - २

बलेफी गाउँपालिका

बलेफी, सिन्धुपाल्चोक

सामुदायिक विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९

सामुदायिक विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९

कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत मिति: २०७९/११/२५

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार आधारभूत तहसम्मको शिक्षा सङ्घीय सरकारको मापदण्डको आधारमा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको रहेको र आधारभूत तहसम्मको शिक्षालाई गुणस्तरीय निःशुल्क तथा अनिवार्य गराउन प्रत्येक विद्यालयमा नेपाल सरकारबाट प्रारम्भिक बालविकास देखि कक्षा ६ सम्मका बालबालिकाहरूलाई दिवा खाजाको व्यवस्था गरिएको छ । साथै बलेफी गाउँपालिकाको आफ्नो वित्तीय श्रोतबाट कक्षा ७ देखि १० सम्मका अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय दिवा खाजा नियमित रूपमा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गरिरहेको छ । दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले “सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका २०७६” जारी गरेको छ । बलेफी गाउँपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बलेफी गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा यस कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र सुव्यवस्थित रूपमा कार्यान्वयन गर्न बलेफी गाउँ कार्यपालिकाले देहायका कार्यविधि बनाई जारी गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(क) यो कार्यविधिको नाम “सामुदायिक विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९” रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि तुरुन्त लागू हुनेछ ।

(ग) यो कार्यविधि बलेफी गाउँपालिका दिवा खाजा कार्यक्रम लागू भएका सामुदायिक विद्यालयहरूको हकमा मात्र लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा:

(क) दिवा खाजा भन्नाले विद्यालयमा विद्यार्थीहरूका लागि व्यवस्था गरिएको संघीय सरकारको सशर्त अनुदान, गाउँपालिका अन्तर्गत विनियोजित बजेट अनुदान तथा अन्य साभेदार निकायको सहयोगमा विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमै उपलब्ध गराउने नियमित खाजा सम्भन्नु पर्दछ ।

(ख) “गाउँपालिका” भन्नाले बलेफी गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोकलाई सम्भन्नु पर्दछ । यो शब्दले गाउँपालिका सम्बन्धि बडा समितिलाई समेत सम्भन्नु पर्दछ ।

(ग) “साभेदार निकाय” भन्नाले विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम संग सम्बन्धित कार्यक्रममा वित्तीय, प्राविधिक तथा वस्तुगत सहायता उपलब्ध गराउने गरी गाउँपालिकासंग साभेदारी गरेको सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी निकायलाई सम्भन्नुपर्दछ ।

(घ) "वि.व्य.स. "भन्नाले सम्बन्धित विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समिति भन्ने सम्झनु पर्दछ ।

(ङ.) "भान्से" भन्नाले विद्यालयमा दिवाखाजा तयारी गर्ने, पस्केर खुवाउने तथा दिवा खाजा व्यवस्थापन संग सम्बन्धित दैनिक कार्य गर्ने व्यक्तिलाई सम्झनुपर्दछ ।

(च) "दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति" भन्नाले विद्यालय व्यवस्थापन समितिले तोकेको पदाधिकारीको नेतृत्वमा दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने उद्देश्यले गठित समिति सम्झनु पर्दछ ।

(छ) "प्र. अ." भन्नाले सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक सम्झनु पर्दछ ।

३. उद्देश्यहरु

संघीय सरकारले विद्यालयमा पढ्ने बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच वृद्धि गर्ने, नियमितता बढाउने, विद्यालय छोड्ने दर घटाउने, गुणस्तर अभिवृद्धि र स्वास्थ्यमा सुधार गर्न ल्याएको दिवा खाजा कार्यक्रमलाई टेवा पुऱ्याउने मुख्य उद्देश्य रहेको यो कार्यविधिको अन्य उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम गरेका छन् ।

- सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीको उपस्थिति नियमित गराउने,
- विद्यार्थीको पोषणको स्थितिमा दीर्घकालिन सुधार ल्याउने,
- विद्यालय विचमै छोड्ने प्रवृत्तिमा कमी ल्याउने ,
- स्थानीय कृषि तथा पशुपन्छीजन्य उपजलाई विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम मार्फत बढावा दिने,
- शैक्षिक गुणस्तर र स्थानीय अर्थतन्त्रमा टेवा पुराउने र
- विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई कृषि, स्वास्थ्य, शिक्षा र रोजगारका क्षेत्रमा आवद्ध गर्दै जाने ।

दिवा खाजा कार्यक्रमलाई दिगो संस्थागत विकासका लागि आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि गर्नु

४. लक्षित समुह : यस गाउँपालिका भित्रका सबै सामुदायिक विद्यालयका विद्यालय तहका सबै बालबालिकाहरु यस कार्यक्रमको लक्षित समुह हुनेछन् ।

५. पोषण मापदण्ड

(क) बालबालिकाका लागि दैनिक आवश्यक पर्ने बृहत र सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा तपसिल अनुसारको हुनुपर्नेछ ।

पोषक तत्व	दैनिक आवश्यक पोषक तत्वको मात्रा	दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनुपर्ने पोषक तत्वको मात्रा(३० प्रतिशत)
बृहत पोषक तत्व		
क्यालोरी	१८५०	५५५
प्रोटिन	५७	१७

फ्याट	४८	१४
सुक्ष्म पोषक तत्व		
आयोडिन(माइक्रोग्राम)	१२०	३६
आइरन(मिलिग्राम)	१७.०८	५
जिंक	११.२	३
भिटामिन ए	३३	१०
भिटामिन बि	१२	४

(ख) नेपाल सरकारबाट तोकिएको पोषण मापदण्डलाई (दैनिक रुपमा चाहिने बृहत तथा सुक्ष्म पोषक तत्वहरुका मात्रा ३० प्रतिशत दिवा खाजाबाट प्राप्त हुनुपर्दछ) पूर्णरूपले पालन गर्न देहाय बमोजिमको पोषण मापदण्डको व्यवस्था गरिएको छ ।

खाद्य सामग्रीको समुह	बाल विकास देखि कक्षा ५ सम्म (ग्राममा)	कक्षा ५ देखि माथि (ग्राममा) *	कैफियत
अन्न (चामल, गहुं, कोदो, मकै वा अन्य खाद्य वस्तु मिसाएर वा नमिसाएर	८०	१००	
दलहन (दाल, गोडागुडी वा दाल जन्य खाद्य पदार्थ)	५०	६०	
हरियो तरकारी	५०	७५	
खाने तेल	५	७५	
पशुजन्य (माछा, मासु, अण्डा, दुध, दहि)	३०	४०	हप्तामा एक दिन
फलफुल **	१ वटा	१ वटा	
नुन अन्य मसला	आवश्यकता अनुसार		

(ग) संघीय सरकारको अनुदानबाट कक्षा थप भएको खण्डमा सोही अनुसार गरिने र प्रत्येक वर्ष नियमित रुपमा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

(घ) स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने मौसमी फलफुलहरु स्याउ, सुन्तला, आँप, अम्बा, केरा लगायतका अन्य फलफूलहरुको उपयोगमा जोड दिनु पर्ने छ ।

(ङ) सबै सामुदायिक विद्यालयहरुले उल्लेखित खाद्य सामग्रीहरुको न्यूनतम मात्रा अनिवार्य रुपमा पूरा गर्नुपर्नेछ ।

(६) दिवा खाजाको मेनु : तोकिएको पोषण मापदण्ड र खाद्य सामग्रीहरूको मात्राको आधारमा यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै सामुदायिक विद्यालयहरूका लागि एउटै दिवा खाजाको साप्ताहिक मेनु हुनेछ । मेनुको लागि देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिने छ ।

(क) दिवा खाजाको मेनु निर्माण कृषक सहकारी, कृषि तथा अन्य समूह, संघ संस्थाहरू, कृषि विकास, बहुक्षेत्रीय पोषण, स्वास्थ्य को क्षेत्रमा काम गर्ने विषय विज्ञको परामर्श र विद्यालय शिक्षक, वि.व्य.स. र आमा समूहहरूको सल्लाहमा प्र.अ.बैठकबाट तयार गरिने छ ।

(ख) दिवा खाजाको साप्ताहिक मेनु यस गाउँपालिकाको स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित हुने वा स्थानीय उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने हुनेछ ।

(ग) हिउँदे र वर्षे गरी दुई वटा मौषमका लागि अलग अलग मेनुको सेट निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(घ) प्रत्येक दिनको दिवा खाजा मेनु अलग अलग हुने तथा एक दिनको मेनु गाउँपालिकाका सबै विद्यालयहरूमा एउटै प्रकारको हुने गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(ङ.) एक आर्थिक वर्षमा बढिमा २ पटक सम्म मेनुको पुनरावलोकन गरी अद्यावधिक गरिनेछ । पहिलो पटकलाई मेनु अनुसूची - ५ अनुसार हुनेछ ।

(च) मेनु तयारी तथा दिवा खाजा मापदण्ड सम्बन्धि अभिमुखीकरण गाउँपालिकाको आयोजनामा वर्षको १ पटक संचालन गरिनेछ ।

७. पूर्वाधार सम्बन्धी व्यवस्था : गाउँपालिकाले सबै सामुदायिक विद्यालयहरूलाई भण्डार सहितको भान्सा कोठा निर्माण गर्न प्रत्येक वडाको सिफारिसमा १० वर्षमा एकपटक देहाय बमोजिमको अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ । उपलब्ध गराईएको अनुदानमा विद्यालयको समन्वयमा विभिन्न साभेदार निकाय, वडा कार्यालय, संघ संस्थाबाट रकम थप गरि निर्माण कार्यलाई थप प्रभावकारी, दिगो बनाउनको लागि पहल गर्नुपर्ने छ ।

(क) विद्यार्थी संख्या ७५ जनासम्म भएको विद्यालयलाई रु.३०,००० वा निर्माण सामग्री,

(ख) विद्यार्थी संख्या ७६ देखि १५० जनासम्म भएको विद्यालयलाई रु.४०,००० वा सो बराबरको निर्माण सामग्री,

(ग) विद्यार्थी संख्या १५१ देखि २५० जनासम्म भएको विद्यालयलाई रु.५०,००० वा सो बराबरको निर्माण सामग्री,

(घ) विद्यार्थी संख्या २५० जनाभन्दा बढी भएको विद्यालयलाई रु. ६०,००० वा सो बराबरको निर्माण सामग्री ।

(ङ) गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको अनुदान रकम वा सामग्री नपुग वि.व्य.स. ले स्थानीय समुदाय, अभिभावक, दाता, अन्य संस्थाहरूको सहयोगमा भण्डार सहितको भान्सा निर्माण गर्न सक्नेछन् ।

(च) भण्डार सहितको भान्सा कोठा निर्माण गर्दा “सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका, २०७६” मा तोकिएको ढाँचामा मात्र निर्माण गर्नु पर्नेछ । यस कार्यमा स्थानीय निर्माण सामग्रीहरूको

प्रयोग र अभिभावकहरूको जनसहभागितालाई अनिवार्य गरिनेछ । खाजा तयारीका लागि आवश्यक पर्ने भान्सा निर्माणको लागि कुनै दातृ निकायले सहयोग गरेमा निर्माण लागत अनुदानमा फेरबदल हुन सक्नेछ । साथै तोकिएको ढाँचामा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।

द. भान्सामा प्रयोग हुने सामग्रीहरू (पकाउने र खाने भाँडा वर्तन)

(१) गाउँपालिकाले सबै सामुदायिक विद्यालयहरूलाई दिवा खाजा तयार गर्न र खुवाउन आवश्यक न्यूनतम सामग्री आवश्यकताको आधारमा व्यवस्थापन गर्न देहाय बमोजिमको अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ । दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामग्री (भाँडावर्तन, चम्चा, पिलेट) पहिले नै उपलब्ध गराइ सकिएको वा उपलब्ध भएको भए विद्यार्थी संख्या थप भएको आधारमा मात्र गरिने व्यवस्था गरिनेछ ।

(क) विद्यार्थी संख्या ७५ जनासम्म भएको विद्यालयलाई रु.१०,००० वा सो बराबरको भान्साका सामग्रीहरूको एक सेट,

(ख) विद्यार्थी संख्या ७६ देखि १५० जना भएको विद्यालयलाई रु.१५,००० वा सो बराबरको भान्साका सामग्रीहरूको एक सेट

(ग) विद्यार्थी संख्या १५१ देखि २५० जना भएको विद्यालयलाई रु.२०,००० वा सो बराबरको भान्साका सामग्रीहरूको एक सेट

(घ) विद्यार्थी संख्या २५० जनाभन्दा बढी भएको विद्यालयलाई रु.२५,००० वा सो बराबरको भान्साका सामग्रीहरूको एक सेट ।

(२) यसरी विद्यालयले भान्साका सामग्रीहरू व्यवस्थापन गर्दा “सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका, २०७६ मा तोकिएको विद्यार्थी संख्याको आधारमा चाहिने न्यूनतम भान्साका सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्न सकिनेछ ।

९. चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन: (क) विद्यालयहरूले दिवा खाजा तयार गर्न सुधारिएको चुलो र इन्धनको व्यवस्थापन आफै गर्नुपर्ने छ ।

(ख) विद्यालयहरूले सङ्घीय सरकारले तोकेको रकमबाट खाद्य सामग्रीहरू खरीद गर्न र भान्सेका लागि खर्च गरी बाँकी रहेको रकमबाट चुलो र इन्धनको व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।

(ग) नपुग रकम वि.व्य.स. ले स्थानीय तह, प्रदेश सरकार, अभिभावक वा अन्य दाताहरूबाट सहयोग जुटाउन सक्नेछ ।

(घ) विद्यालयले दिवा खाजा तयारीको लागि इन्धनको रूपमा एल.पी.जी. ग्याँस चुलो प्रयोग गर्नु पर्नेछ । दाउराको चुल्हो प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा “सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका, २०७६” मा तोकिए अनुसारको सुरक्षित, धुवाँ रहित र वातावरणमैत्री हुनु पर्नेछ । पालिकाले विद्यालयहरूमा यस्तो चुलो

निर्माणको लागि नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय, बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र वा केन्द्रले तोकेको संस्थासँग सहकार्य गरी आवश्यक सहयोग गर्न सक्नेछ ।

१०. दिवा खाजाको लागि खाद्य सामग्री खरिद : दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि यस गाउँपालिकामा खाद्य सामग्रीहरूको खरिद देहाय बमोजिम हुनेछ

(क) दिवा खाजाको लागि चाहिने खाद्य सामग्रीहरूको खरिद सङ्घीय सरकारले तोकेको मोडेलहरू मध्येको विद्यालय केन्द्रित बाह्य स्रोत मोडेलबाट हुनेछ । विद्यालय वा पालिकाको काबु बाहिरको परिस्थिति भएको खण्डमा विद्यालयले मोडल परिवर्तन गर्नको लागि गाउँपालिका सँग पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ । तोकिएको मोडलमा खाद्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति प्रक्रिया नभएको विद्यालयहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउन गाउँपालिका बाध्य हुनेछैन ।

(ख) गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा आवश्यक पर्ने खाद्य सामग्रीहरूको खरिद गर्नको लागि विद्यार्थी संख्या र साप्ताहिक मेनुको आधारमा कम्तिमा ३ महिनाको एकमुष्ट परिमाण तय गरिनेछ । तयार गरिएको परिमाणको आधारमा विद्यालयले गाउँपालिकाबाट पहिचान/सूचिकृत भएको महिला वा कृषि सहकारी, कृषक समूह वा अन्य आपूर्तिकर्तासँग सम्झौता गरि खाद्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

(ग) माथि (ख) मा उल्लेखित जुनसुकै आपूर्तिकर्ता भए पनि दिवा खाजाका लागि चाहिने प्रायः सबै खाद्य सामग्रीहरू (स्थानीय स्तरमा उत्पादन नहुने बाहेक) स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको हुनुपर्छ ।

(घ) विद्यालय र तोकेको सहकारी तथा अन्य आपूर्तिकर्ता सँग सम्झौता तयारी, अभिमूखिकरण लगायतका क्षेत्रमा गाउँपालिकाले आवश्यक सहयोग गर्नेछ । तोकिएको सम्झौता अवधिमा ५०% भन्दा कम मूल्य बराबरको स्थानीयस्तरमा उत्पादित खाद्य सामग्रीहरू आपूर्ति भएमा विद्यालयले यस्तो आपूर्ति कर्तासँग खरिद सम्झौता नवीकरण गर्ने छैन र सोको जानकारी गाउँपालिकामा गराउनु पर्नेछ ।

(ङ) आपूर्तिकर्ताले तोकिएको मापदण्ड र परिमाणमा गुणस्तरीय खाद्यवस्तुहरू उपलब्ध गराएको सुनिश्चितता विद्यालयले गर्नेछ । खाद्य सामग्री खरिद तथा आपूर्तिको मोडल गाउँपालिकाबाट आवश्यकता अनुसार परिवर्तन गर्न सक्नेछ । तोकिएको मापदण्ड अनुसार वस्तुगत सहायता उपलब्ध भएको खण्डमा तोकिए अनुसार व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

११. दिवा खाजा तयारी तथा वितरण सम्बन्धी व्यवस्था : विद्यालय संचालन भएको समयमा (परीक्षाको समयमा समेत) यस गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूले दिवा खाजा विद्यालयमै तयार गरी विद्यार्थीहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । प्रत्येक दिन बिहानको ११ बजे सम्म उपस्थित विद्यार्थी संख्याको विवरण विद्यालयले खाजा तयारमा सहयोग गर्ने भान्से वा स्वयंसेवकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । दिवा खाजा तयारी तथा वितरण सम्बन्धि अन्य व्यवस्था देहाय बमोजिम हुने छ ।

(क) विद्यार्थी संख्या ७५ जनाभन्दा कम भएका विद्यालयले तोकिएको विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समिति वा वि.व्य.स. ले विद्यालयको विद्यमान परिचर वा स्वयंसेवक आमाहरूलाई प्राथमिकता दिई भान्से परिचालन गर्ने ।

यस कार्यमा प्राथमिक तहमा कार्यरत शिक्षकहरूले पनि शिक्षण कार्यलाई प्रभाव नपर्ने गरी सहजीकरण गर्ने छन् ।

(ख) विद्यार्थी संख्या ७६ देखि १५० जनासम्म भएका विद्यालयमा स्वयंसेवक भान्से आमाहरूलाई प्राथमिकता दिई परिचालन गर्ने । यस कार्यमा प्राथमिक तहमा कार्यरत शिक्षकहरूले पनि सहजीकरण गर्नेछन् ।

(ग) विद्यार्थी संख्या १५१ जनाभन्दा बढी भएका विद्यालयले तोकिएको विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति वा वि.व्य.स.ले विद्यालयको विद्यमान परिचर मध्ये एक जना वा स्वयंसेवक भान्सेहरू (आमाहरूलाई) प्राथमिकता दिई परिचालन गर्ने । यस कार्यमा प्राथमिक तहमा कार्यरत शिक्षकहरूले पनि सहजीकरण गर्नेछन् ।

(घ) दिवा खाजा तयार गर्ने भान्से स्वयंसेवक वा विद्यालयमा कार्यरत कर्मचारी भएपनि उनीहरूको परिश्रमको सम्मान गर्न वि.व्य.स. ले केही रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(ङ) सुरक्षाको दृष्टिले प्रत्येक दिन सबैभन्दा पहिले दिवा खाजा तयार गर्ने भान्से र प्रधानाध्यापक वा फोकल शिक्षकले तयार भएको खाजा चाखेर रुजु गरेपछि मात्र वितरण गर्नु पर्नेछ ।

(च) दिवा खाजा वितरण शिक्षकहरूको उपस्थिति तथा सहयोगमा मात्र हुनेछ । खाजा वितरण गर्दा शुरुमा सबभन्दा सानो कक्षादेखि शुरु गरी क्रमशः माथिल्लो कक्षाहरूका विद्यार्थीहरूलाई वितरण गर्नु पर्नेछ ।

१२. दिवा खाजाको लागि रकम निकासः गाउँपालिकाबाट दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नगद तथा जिन्सी निकासः देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) गाउँपालिकाबाट स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम र सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त विद्यार्थी भर्ना अनुसारको विनियोजन भएको रकम विद्यार्थी हाजिरी रुजु तथा प्रमाणित गरी प्रत्येक विद्यालयको खातामा निकासः गरिने छ । विद्यालयले निकासःका लागि अनुसूची-१ बमोजिमको माग फाराम भरी गाउँपालिकाको शिक्षा शाखामा पेश गर्नु पर्ने छ ।

(ख) भण्डारण सहितको भान्सा कोठाको लागि रकम विनियोजन भएको खण्डमा रकम निकासःका लागि विद्यालयले तोकिएको ढाँचा अनुसारको भान्सा कोठा निर्माणको लागत अनुमान स्वीकृत गरी सोका लागि आवश्यक स्रोत पहिचान गरी नपुग रकमका लागि बडा कार्यालयको सिफारिस सहित गाउँपालिकामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(ग) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले उपरोक्त निवेदन रुजु गरी तोकिएको रकम वा सामग्रीको निकासःको लागि गाउँपालिकामा सिफारिस गर्नेछ ।

(घ) विद्यालयले भान्साका सामग्रीहरूको लागि तोकिएको मापदण्ड अनुसारको आवश्यक खर्चको लागत अनुमान तयार गरी सोको लागि आवश्यक नपुग रकम बडा कार्यालयको सिफारिस सहित गाउँपालिकामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ र सो निवेदनका आधारमा तोकिए बमोजिम गाउँपालिकाले निकासः गर्नेछ ।

१३. गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी गाउँ शिक्षा समिति र विद्यालयमा वि.व्य.स.लाई नै हुनेछ । यस कार्यका लागि आवश्यकतानुसार उपसमितिहरू गठन गरी परिचालन गर्न सकिनेछ ।

१४. यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै विद्यालयहरूले वि.व्य.स. को अगुवाईमा दिवा खाजा व्यवस्थापन तथा कार्यन्वयनमा सहयोग जुटाउन विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाका अभिभावक तथा आमाहरूको सूची र समूह बनाउने छ । यी समूहहरूले पालैपालो विद्यालयमा दिवा खाजाका लागि खरिद भएको खाद्य सामग्रीहरूको परीक्षण गरी सुभाब दिने, सफा गर्ने, खाजा तयारी, वितरण, सरसफाई तथा फोहोर व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरूमा सहयोग तथा अनुगमन गर्नेछ ।

१५. वि.व्य.स. ले विद्यालयका अभिभावक र आमा समूहहरू सँगको सल्लाह र सहयोगमा दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि निम्न कार्यहरू गर्ने गराउने छ ।

(क) गाउँपालिकाले दिवा खाजाका लागि तोकेको न्यूनतम मापदण्ड र आवश्यक पूर्वाधारहरूको व्यवस्थापन गर्न ।

(ख) दिवा खाजाको न्यूनतम मापदण्ड र पूर्वाधारहरूको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक आर्थिक तथा जिन्सी स्रोत व्यवस्थापनका लागि बडा कार्यालय, गाउँपालिका लगायत अन्य निकाय र दाताहरू सँग सहकार्य गर्ने ।

(ग) गाउँपालिकाले दिवा खाजाका लागि तोकेको मेनु र अन्य पोषणका लागि आवश्यक खाद्य सामग्रीका लागि अनुसूची-२ अनुसारको खरिद योजना तयार गर्ने ।

(घ) खरिद योजना अनुसार गाउँ पालिकाले पहिचान गरेका कृषि सहकारी, अन्य सहकारी वा कृषक समूहहरू सँग आवश्यक परिमाण सहितको खाद्य सामग्रीको खरिद तथा आपूर्तिको लागि अनुसूची-३ अनुसारको ढाँचामा सम्झौता गर्ने ।

(ङ) अभिभावक तथा आमा समूहलाई तोकिएको कार्यको लागि कार्ययोजना अनुसार परिचालन गर्ने ।

(च) दिवा खाजाका लागि तोकिएको मापदण्ड अनुसारको रकम वा अन्य स्रोतहरू खोजी र निकासा गर्ने

(छ) खाद्य सामग्री आपूर्तिकर्तालाई तोकिएको समयमा रकम उपलब्ध गराउने ।

(ज) आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवक भान्से छनोट र परिचालन गर्ने ।

(झ) विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति गठन गरी परिचालन गर्ने ।

(ञ) गाउँपालिका र अन्य निकायबाट प्राप्त सुभाब र निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्न ।

१६. कार्यालयहरूको दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा गाउँपालिका भित्रका बडा कार्यालयहरूको देहायका भूमिका हुनेछन् ।

(क) दिवा खाजाका लागि आवश्यक पूर्वाधार र अन्य कार्यका लागि स्रोतको पहिचान र परिचालन गर्ने ।

(ख) वडाभित्रका स्वास्थ्य संस्थासँगको समन्वयमा प्रत्येक बालबालिकालाई ६/६ महिनामा जुकाको औषधि खुवाउने विद्यालयलाई आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।

(ग) विद्यालय र गाउँपालिकाविच पुलको काम गरी विभिन्न निकायहरू सँग समन्वय गर्ने ।

(घ) तोकिएको मापदण्ड अनुसारको कार्य भएको नभएको अनुगमन गरी सुधारका प्रयास गर्ने गराउने ।

१७. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन, सुपरीवेक्षण र कार्यान्वयनमा देहायका कार्यहरू गर्नु पर्ने छ ।

(क) यस कार्यविधि र गाउँ शिक्षा समितिको निर्णयानुसार गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि तोकिएको मापदण्ड र मेनु अनुसार कार्यान्वयन र अनुगमन सुपरीवेक्षण गर्ने ।

(ख) दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालनका लागि वार्षिक कार्ययोजना तथा बजेट तयार गरी गाउँ शिक्षा समितिबाट अनुमोदन गराई कार्यपालिकामा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने ।

(ग) दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि आवश्यक मानव स्रोत तथा कर्मचारी व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिका र विद्यालयहरू सँग समन्वय गर्ने ।

(घ) दिवा खाजाका लागि विद्यालयहरूलाई तोकिएको मापदण्ड तथा माग अनुसार सम्बन्धित विद्यालयको बैंक खातामा निकासाका लागि सिफारिस गर्ने ।

(ङ) विद्यालयहरूले पेश गरेको प्रगति प्रतिवेदनहरू एकीकृत गरी गाउँपालिका स्तरीय प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायहरूमा पेश गर्ने ।

(च) प्रधानाध्यापक बैठकमा दिवा खाजासँग सम्बन्धित विषय वस्तुहरूमा छलफल गर्ने गराउने ।

(छ) दिवा खाजा कार्यक्रमका सम्बन्धमा विद्यालयका प्र.अ., जनप्रतिनिधिहरूलाई अभिमूखिकरण तथा समिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

(ज) दिवा खाजा व्यवस्थापन कार्यमा संलग्न कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालहरू (भान्से, वि.व्य.स. र शिक्षक आदि को क्षमता विकास र यस कार्यक्रमको प्रभावकारिताका लागि सम्बन्धित निकायहरू (खाद्य तथा गुणस्तर नियन्त्रण विभाग, शिक्षाका लागि खाद्य परियोजना, विश्व खाद्य कार्यक्रम आदि) तथा अन्य विकास साभेदारहरू सँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

(झ) दिवा खाजा कार्यक्रम सँग सम्बन्धित विषयगत शाखाहरू सँग आवश्यक समन्वय गर्ने ।

१८. दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा गाउँ शिक्षा समितिको कर्तव्य र अधिकार निम्नानुसार हुनेछ ।

(क) दिवा खाजाको विषयमा हुने बैठकमा आवश्यकतानुसार कृषि, पशु, महिला बालबालिका, स्वास्थ्य, सामाजिक विकास शाखाका प्रमुख लगायतका अन्य सरोकारवालाहरूलाई पनि आमन्त्रण गरी बहुक्षेत्रीय प्लेटफर्म तयार गरी आवश्यक सहयोग र सहकार्यका लागि पहल गर्ने ।

(ख) शिक्षा शाखाले पेश गरेको दिवा खाजा कार्यक्रमको वार्षिक कार्ययोजना र बजेटमा आवश्यक छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र कार्यपालिकामा स्वीकृतिका लागि पहल तथा समन्वय गर्ने ।

(ग) दिवा खाजालाई स्थानीय स्तरको उत्पादनमा आधारित बनाउन कृषि विकास तथा पशु सेवा शाखाको सहयोगमा सहकारीहरू, कृषक समूहहरूलाई आवश्यक प्राविधिक तथा अन्य सहयोग गर्ने ।

(घ) दिवा खाजा कार्यक्रममा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाको समेत भूमिका पहिचान गरी प्राविधिक, आर्थिक तथा अन्य सहयोग वा सहकार्यका लागि पहल गर्ने ।

(ङ) दिवा खाजा कार्यक्रमको प्रभावकारिताका लागि आवश्यक नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरूको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

(च) गाउँपालिका भित्रका सबै विद्यालयहरूको नियमित अनुगमन सुपरीवेक्षण गरी गराइ आवश्यक सुझाव र निर्देशनहरू दिने ।

१९. दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा स्थानीय सरकारको रूपमा गाउँ कार्यपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) गाउँ शिक्षा समितिबाट पेश भएका नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरूको मस्यौदा माथि छलफल गरी आवश्यक परिमार्जन सहित स्वीकृत गर्ने ।

(ख) शिक्षा शाखाबाट प्रस्तुत भएको दिवा खाजाको वार्षिक कार्ययोजना र बजेट स्वीकृत गर्ने ।

(घ) दिवा खाजा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन थप कर्मचारी व्यवस्था गरी खटाउने ।

(ङ) दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरू विकास गर्ने सरकारी, गैर सरकारी संस्था, निजी क्षेत्र विकास साभेदारहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने ।

(च) दिवा खाजाको विस्तार तथा गुणस्तर सुधारका लागि संघ र प्रदेश सरकार सँग सहयोग का लागि आवश्यक पहल गर्ने ।

(छ) गाउँपालिका भित्रका सबै विद्यालयहरूको नियमित अनुगमन सुपरीवेक्षण गरी गराइ आवश्यक सुझाव र निर्देशनहरू दिने ।

२०. अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण

(क) विद्यालय दिवाखाजा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, सुपरिवेक्षण गरी आवश्यक सुझाव तथा निर्देशनहरू उपलब्ध गराउन देहाय अनुसारको गाउँपालिका स्तरीय विद्यालय दिवाखाजा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति रहने छ ।

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष- संयोजक

(ख) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - सदस्य

(ग) सामाजिक विकास समिति संयोजक- सदस्य

(घ) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख-सदस्य

(ख) अनुगमन समितिले आवश्यकता अनुसार पोषण, दिवा खाजा तथा खाद्य सुरक्षाको क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रका प्रतिनिधिलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(ग) अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(घ) अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य अधिकार

(क) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्ययोजना निर्माण गर्ने

(ख) अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणका आवश्यक सूचक तयार गरी नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने

(ग) अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणको आधारमा विद्यालय, शिक्षक, विद्यार्थी र दिवा खाजा सँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई आवश्यक सुझाव तथा निर्देशन दिने

(घ) आवधिक रूपमा अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणबाट प्राप्त वस्तुपरक सुझाव सहितको प्रतिवेदन गाउँपालिकालाई उपलब्ध गराउने ।

२१. सहकार्य तथा साभेदारी

(क) विद्यालयमा दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र सहयोगी संस्था र अभिभावकहरूसँग समन्वय सहकार्य र साभेदारी गरिने छ ।

(ख) दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि स्थानीय सहकारी, आमा समूह, कृषक समुह, नीजि क्षेत्र, सहयोगी संस्था तथा अभिभावकहरू सँग आवश्यक सहकार्य गरिने छ ।

२२. दिवा खजामा पत्रु खाना पूर्णरूपमा बन्देज : गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूले आफ्नो विद्यालयमा दिवा खजामा पत्रु खाना(चाउचाउ, बिस्कुट, चटपटे, लेज, कुरमुरे आदि) तयारी खानेकुराहरूलाई दिवा खाजाको रूपमा विद्यार्थीहरूलाई खुवाउन पाइने छैन । अनुगमनको क्रममा विद्यालयमा यस्ता खालका खानाको प्रयोग गरेको पाईएमा सो दिनको खाजाको रकम भुक्तानि दिन गाउँपालिका बाध्य हुने छैन ।

२३. विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित सबै व्यवस्थापन यसै कार्यविधि अनुसार र यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको खण्डमा प्रचलित नियम कानून अनुसार हुनेछ । दिवा खाजा व्यवस्थापनमा कुनै समस्या भएमा गाउँपालिकाको निर्णयबाट समस्या समाधान गरिनेछ ।

अनुसूची-१

बलेफी गाउँपालिका

दिवा खाजा रकम निकाशा माग फारम

२०.....महिना

विद्यालयको नाम:

ठेगाना:

खाता नं :

सम्पर्क नं

मिति:

क्र.सं	कक्षा	विद्यार्थी भर्ना संख्या	हाजिरी दिन		जम्मा दिन	दर	जम्मा रकम	कैफियत
			विद्यालय खुलेको दिन	हाजिरी जना				
	बाल विकास							
	१							
	२							
	३							
	४							
	५							
	६							
	७							
	८							
	९							
	१०							
	जम्मा							

तयार गर्ने

रुजु गर्ने

प्रमाणित गर्ने

प्राधानाध्यापक

वि.व्य.स. अध्यक्ष

अनुसूची-३

दिवा खाजाका लागि खाद्य सामग्री आपूर्तिकार्ता लागि आपूर्तिकर्ता र विद्यालय बिच हुने सम्झौता पत्रको नमुना

विद्यालय:

वडा नं.....

आपूर्तिकर्ताको नाम:

ठेगाना:

सम्पर्क नं.

तल उल्लिखित शर्तअनुसार तालिकाको बमोजिमका खाद्य सामग्रीहरू खरिद तथा आपूर्ति गर्न दुवै पक्ष मञ्जुर भईविद्यालय रआपूर्तिकर्ताबिच यो सम्झौता सम्पन्न भएको छ ।

शर्तहरू:

१. आपूर्तिकर्ताले संगलग्न विवरण अनुसारको नबिग्रीने खाद्यवस्तु मासिक रुपमा र बिग्रीने सामग्रीहरू विद्यालयमा दिवा खाजा खुवाउने दिन बिहान मात्र तोकिएको कर्मचारीलाई माग बमोजिमको खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२. विद्यालयले आपूर्ति कर्तालाई मासिक / चौमासिक रुपमा बैंक मार्फत भुक्तानी गर्नेछ ।

३. तोकिएको समयमा ५०% भन्दा बढी सामग्री वा तोकिएको गुणस्तर र परिमाणको सामग्री आपूर्ति नभएकोमा जुनसुकै समयमा सम्झौता रद्द गर्न सकिनेछ ।

४. गुणस्तरहीन सामग्रीले कुनै हानीनोक्सानी हुन गएमा आपूर्तिकर्ताले सोको क्षतिपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

५. कुनै पक्षले सम्झौता रद्द गर्न चाहेमा कम्तीमा एक महिना अगावै अर्को पक्षलाई लिखित जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

६. यस सम्झौतामा रहेका विषयवस्तुहरू यसैबमोजिम र यसमा नपरेका विषयमा प्रचलित करार कानुन बमोजिम हुनेछ ।

विद्यालयको पक्षबाट सम्झौता गर्नेको

आपूर्तिकर्ताको पक्षबाट सम्झौता गर्नेको

नाम:

नाम:

पद:

पद:

हस्ताक्षर:

हस्ताक्षर:

मिति:

मिति:

साक्षीको नाम र हस्ताक्षर

१.

२.

अनुसूची-४

खरिद तथा आपूर्ति गरिने खाद्य सामग्रीहरू

क्र.सं	खाद्य सामग्री	खाद्य सामग्रीको प्रकार	जम्मा परिमाण	एकाइ मुल्य दर	जम्मा मुल्य रु	आपूर्ति समय तालिका
अन्य						
दाल तथा गोडागुडि						
हरियो सागपात						
तरकारी						
जरा तथा कन्दमुल						
फलफुल						
मासु						
अन्य विविध						

अनुसूची-५

विद्यालय दिवा खाजाको मेनु

(विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन सहयोगी पुस्तिका २०७७ को आधारमा बलेफी गाउँपालिका प्रधानाध्यापकज्यूहरूको मिति २०८०।१।१२ गतेको बैठकबाट निर्धारित)

क्र.सं	वार	परिकार	मात्रा	कैफियत
१.	आइतबार	पोसिलो जाउलो/खिचडी	कार्यविधिको बुँदा नं ५ मा र विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन सहयोगी पुस्तिका २०७७ अनुसार	
२.	सोमबार	खिर तरकारी		
३.	मंगलबार	दुध/दही चिउरा फलफुल		
४.	बुधबार	रोटी तरकारी		
५.	विहिवार	अण्डा तरकारी		
६.	शुक्रबार	मकै भटमास गुन्द्रुक		
७.	विकल्प १	दालभात तरकारी		
८.	विकल्प २	क्वाटी चिउरा		
९.	विकल्प ३	मासु चिउरा		
१०.	विकल्प ४	चाम्रे/ भुटेको भात		
११.	विकल्प ५	दहि फुलो		
१२.	विकल्प ६	मासु चिउरा अथवा अण्डा तरकारी		

नोट: माथि उल्लेखित मेनु को नमुना अनुसार गाउँपालिकाले प्र.अ. बैठक माफत आवश्यक परिमार्जन गर कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ ।

आज्ञाले,
देवीलाल सापकोटा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत